

Kurs

6/21

Emzirmede sık (yapılan hatalar) dikkat edilecekler ve özen gösterilecekler nelerdir? *

Hatice Tatar Aksoy**

**1000 Gün, Anne Sütü Kursu çalışmasıdır, Ankara

** Uzman Dr. Pediatri, Neonatoloji, Sağlık Bil. Üniv. Ankara E.A.H., Ankara

Katkıda Bulunan/Contributor

M. Arif Akşit*

*Prof. Dr. Pediatri, Neonatoloji ve Ped. Genetik Uzmanı, Acıbadem Hast., Eskişehir

Emzirme yaklaşımında dikkat edilecekler ve yapılacaklar neler olmalıdır? Bu Ünite de bu konulara cevap aranacaktır. Hata kavramının hukuk terimi olarak kullanılmamasının gerekliliği de ayrıca sunulmaktadır.

A ne ve bebek farklı bireyler olarak, özellikleri, karakterleri ve yaklaşımları ile becerileri ayrıdır. Standart yaklaşımlar başarısız olacaktır ama yaklaşımların da belirli bir usul ve esasları olmalıdır. Bu açıdan izlem ve gözlem ile bireylerin tetkikleri kanalı ile yaklaşımlar planlanmalıdır.

Hata ise bir bakıma dikkat ve özendeki kusur, bir hukuksal suç kavramına girmektedir. Bunun yerine önemli vurguların yapılması önemsenmelidir.

Özet

Emzirmede sık (yapılan hatalar) dikkat edilecekler ve özen gösterilecekler nelerdir?

Amaç: Hekim amaç ve güdüsü bireyin sağlığı ve iyiliği üzere olmalı ve temel ilkesi zararının olmamasıdır. Bu nedenle hata kavramı hekimlikte geçerli olamaz ve dikkat ve özen eksikliği de taksir/suç kavramındadır.

Giriş: Hekim tüm yaptığı tıbbi işlemleri bilinçli ve bilerek yapmaktadır. Tecrübesi olmadığı konuda ise danışmanlık almakta ve uzmanına sevk etmektedir. Bu açıdan hata kavramı hukuk dilindeki yapısı ile; hekimlik icrası sırasında maddi zarar unsurları bilmeyen bir kimse olması olanaksızdır. Komplikasyon ise; İstenmeyen ama

oluşabilir ve oluşması durumunda gereken tıbbi yaklaşım yapılmalı, gereken tedbir alınmalı, ihmal olmamalı ve özen gösterilmelidir, kaçınılmaz olmalıdır.

Genel Yaklaşım: Yapılan zarar olduğu ispat edilmelidir. Komplikasyon suç teşkil etmez, komplikasyonu fark etmemek ve gereken tıbbi tedbiri/tedaviyi yapmamak suçtur ve durumu ve olayları gizlemek suçtur.

Yaklaşım: Hekim veri ve kanıta dayanmak/Kanıta Dayalı Tıp kavramında yaklaşım yapmalıdır; Bunlar: 1) Sistemik derleme, randomize klinik çalışmalar, yapılması gerekenler, 2a) Sistemik derlemeler, Kohort, 2b) Kohort çalışmalar, izlemde kalan %80 olan randomize klinik çalışmalar olup, yapılabilir kapsamındadır, 3a) Sistemik derleme, olgu kontrol çalışmaları, bireye özgü yaklaşımlardır, 3b) Olgu kontrol çalışmaları, olgunun verilerine göre özgün ve özerk yaklaşım, 4) Olgu serileri, kontrolsüz Kohort veya randomize klinik çalışmalar ve bu konuda becerili yerler, 5) Uzman görüşü, eleştirel değer biçmeye dayalı olmayan çalışmalar ve Yandal uzmanlığı olan, Yenidoğan Yoğun Bakım Üniteleri ve personeli gibi alanlardır.

Yorum: ve **Sonuç:** Savunma ancak iddia ispat ile yapılır, yapılan zarar olduğu ispat edilmelidir. Hekim genellikle sadece bilgi verilir, tıbbi yaklaşımlarda hekimin kasten suç işleme olasılığı, kasıt unsuru olmadığı için oluşmaz. Taksir suçu da dikkat ve özen eksikliği ile ihmal ile oluşabilir.

Anahtar Kelimeler: Anne sütü, hukukta hata kavramı, dikkat ve özen eksikliği, taksir

Outline

Common (faults) precautions and precision at care at Breast-Feeding

AIM: The first ethical responsibility is; Primum non nocere, do not make any harm. Benefit is the only aiming for the medicine, thus fault is not a concept at medicine, it is a legal term.

Introduction: Physician performed all the medical applications, even communications and relations at grounding medicinal act based on medical science. If not have an experience and proficiency, consider the consultation. The method must be grounded on special care and precious serve. Complication is undesired condition, even caused all the precautions and aid concepts are performed. Curing is not an obligatory, just to be on medical considerations, not warranties and guaranties for treatment.

General Considerations: Proof should be confirmed by evidences, the harm by willingly or unwanted, without taking considerations (informed consent), precautions and care and flow up to the condition whether performed or not, or case be done, be on indication, not at thoughts. Physician mostly not defend, but only give some information's. All the parameters must legally give, hiding or save as secret is not suitable for law, but, secret for person is obvious.

Proceeding: For the Evidence Based Medicine concept; the findings may consider as groups, as: 1) systemic, randomised clinical studies, meaning First Line DO IT, 2a) systemic evaluations, cohort, meaning MAY BE PERFORMED, 2b) Cohort studies, 80% randomised studies, IF REQUIRED MAY BE, 3a) systematic cumulation, case reports, meaning Unique CASE REPORTS JUST AN Example, 3b) Special and cased dependent applications, meaning not to be taken as PRINCIPLE, 4) case reports, uncontrolled cohort studies, EXPERT OPINION, 5) commission or ethical committee evaluations, proficiency evaluation as NICU-Neonatal Intensive Care Unit. Law can only be evaluated the aim and the method and follow up as benefit or not.

Conclusion: Defending at the court or to law, is only the evidence is proved as a guilt, thus, mainly physicians give explanations, no one consider as guilt if mentioned on the Evidence Based Medicine concept. A physician has right to perform, by informed consent or by Right to Life.

Key Words: Evidence Based Medicine, Fault at Law concept, physician's decision and informed consent

Emzirmede sık (yapılan hatalar) dikkat edilecekler ve özen gösterilecekler nelerdir?

M. Arif Akşit*, Erdal Çam**

*Prof. Dr. Pediatri, Neonatoloji ve Ped. Genetik Uzmanı, Acıbadem Hast., Eskişehir

**Avukat, Muğla, Turgut Reis

Hatanın Türk Ceza Kanunundaki Tanımı

Hata

Madde 30- (1) Fiilin icrası sırasında suçun kanuni tanımındaki maddi unsurları bilmeyen bir kimse, kasten hareket etmiş olmaz. Bu hata dolayısıyla taksirli sorumluluk hali saklıdır.

(2) Bir suçun daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli hallerinin gerçekleştiği hususunda hataya düşen kişi, bu hatasından yararlanır.

(3) Ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenlere ait koşulların gerçekleştiği hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi, bu hatasından yararlanır.

(4) **(Ek fıkra: 29/6/2005 – 5377/4 md.)** İşlediği fiilin haksızlık oluşturduğu hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi, cezalandırılmaz.

Kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf

Madde 160- (1) Kaybedilmiş olması nedeniyle malikinin zilyedliğinden çıkmış olan ya da hata sonucu ele geçirilen eşya üzerinde, iade etmeksizin veya yetkili mercileri durumdan haberdar etmeksizin, malik gibi tasarrufta bulunan kişi, şikâyet üzerine, bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

Taksir

Madde 22- (1) Taksirle işlenen fiiller, kanunun açıkça belirttiği hallerde cezalandırılır.

(2) Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyerek gerçekleştirilmesidir.

(3) Kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi halinde bilinçli taksir vardır; bu halde taksirli suça ilişkin ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.

(4) Taksirle işlenen suçtan dolayı verilecek olan ceza failin kusuruna göre belirlenir.

(5) Birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda, herkes kendi kusurundan dolayı sorumlu olur.

Her failin cezası kusuruna göre ayrı ayrı belirlenir.

Taksirli hareket sonucu neden oluşan netice, münhasıran failin kişisel ve ailevi durumu bakımından, artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açmışsa ceza verilmez; bilinçli taksir halinde verilecek ceza yarından altıda bire kadar indirilebilir.

Sınırın aşılması

Madde 27- (1) Ceza sorumluluğunu kaldıran nedenlerde sınırın kast olmaksızın aşılması halinde, fiil taksirle işlendiğinde de cezalandırılıyorsa, taksirli suç için kanunda yazılı cezanın altıda birinden üçte birine kadarı indirilerek hükmolunur.

(4) Taksirli suçlardan dolayı hükmolunan hapis cezası uzun süreli de olsa; bu ceza, diğer koşulların varlığı halinde, birinci fıkranın (a) bendine göre adli para cezasına çevrilebilir. Ancak, bu hüküm, bilinçli taksir halinde uygulanmaz.

Belli bir meslek veya sanatın ya da trafik düzeninin gerektirdiği dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla işlenen taksirli suçtan mahkûmiyet halinde, üç aydan az ve üç yıldan fazla olmamak üzere,

bu meslek veya sanatın icrasının yasaklanmasına ya da sürücü belgesinin geri alınmasına karar verilebilir. Yasaklama ve geri alma hükmün kesinleşmesiyle yürürlüğe girer ve süre, cezanın tümüyle infazından itibaren işlemeye başlar.

Eşya müsaderesi

Madde 54- (1) İyiniyetli

Madde 22- (1) Taksirle işlenen fiiller, kanunun açıkça belirttiği hallerde cezalandırılır.

(2) Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyerek gerçekleştirilmesidir.

(3) Kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi halinde bilinçli taksir vardır; bu halde taksirli suçla ilişkin ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.

(6) Taksirli hareket sonucu neden olunan netice, münhasıran failin kişisel ve ailevi durumu bakımından, artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açmışsa ceza verilmez; bilinçli taksir halinde verilecek ceza yarıdan altıda bire kadar indirilebilir.

Madde 50 (4): Taksirli suçlardan dolayı hükmolunan hapis cezası uzun süreli de olsa; bu ceza, diğer koşulların varlığı halinde, birinci fıkranın (a) bendine göre adli para cezasına çevrilebilir. Ancak, bu hüküm, bilinçli taksir halinde uygulanmaz.

Madde 61 (2): Suçun olası kastla ya da bilinçli taksirle işlenmesi nedeniyle indirim veya artırım, birinci fıkra hükmüne göre belirlenen ceza üzerinden yapılır.

Madde 89 (5): (Değişik: 6/12/2006 – 5560/5 md.) Taksirle yaralama suçunun soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır. Ancak, birinci fıkra kapsamına giren yaralama hariç, suçun bilinçli taksirle işlenmesi halinde şikâyet aranmaz.

Kabahat Kavramı

- **Dikkatsizlik:** Bir tıbbi girişim sırasında yapılmaması gerekeni yapmaktır. Örneğin; alerjik olduğu bilinen ilacı farkına varmadan kullanmadır. Farkına vardıktan sonra verilirse cürüme girer. Kasıt unsuru oluşmuştur.
- **Özen eksikliği:** Dikkatsizlik ve tedbirsizlik dışında evrensel tıp değerlerini uygulamamak. Örneğin, anafilaksideki hastadan hikâye almaya çalışmak, kanamalı hastayı bekletmektir (ihmal?).
- **Meslekte acemilik-yetersizlik:** Meslek ve sanatın esaslarını ve optimal klasik bilgilerini bilmemek,
- **İHMAL/Tedbirsizlik:** Önlenebilir bir tehlikeyi önlemede yetersiz kalmak, geç kalmak, unutmak olarak tanımlanır. Örneğin; her ilaç yapımında alerji tehlikesine karşı tedbirli olmamak
- **BİLİNÇLİ TAKSİR: Emir ve yönetmeliklere uymamak:** Acil listesinde olmasına karşın, servisten acile geç gelmek durumudur. Acil hastaya hastane dışında yolun ortasında iken bakmamak, bilimsel tedavi dışındaki bir tedaviyi uygulamak
- **Taksir:** bir işi eksik yapma/gerekli dikkat ve özeni göstermemek anlamına gelir.
- **Taksirli suç:** Kişi eyleminden doğacak sonucu bilmekte, bu sonucu istememekte ancak gerekli önlemleri almamakta veya yetersiz kalmaktadır. İhmal niteliği taşıyan davranış, dikkat ve özen göstermeme, kayıtsız kalma, gerekli önlemi almama, işi ihtimale bırakma gibi biçimlerde oluşabilir.
- **Kasıtlı Suç:** Kişi eyleminin sonuçlarını bilmekte buna rağmen bilerek ve planlayarak eylemini uygulamaktadır. Örneğin, ötenazi.

YORUM: Hekimlikte taksirli suçlar hatalı hekimlik uygulaması olarak karşımıza çıkar. Buna 'malpraktis' denir.

Yorum

Hekim her yaklaşımı bilinçli ve bilerektir

- Fiilin icrası sırasında suçun kanuni tanımındaki maddi unsurları bilmeyen bir kimse,
- Kasten hareket etmiş olmaz. Bu hata dolayısıyla taksirli sorumluluk hali saklıdır

Komplikasyon

- İstenmeyen ama oluşabilendir ve
- Bunun oluşması durumunda gereken tıbbi yaklaşım yapılmalıdır
- Gereken tedbir almalı, ihmal olmamalı ve özen gösterilmelidir, kaçınılmaz olmalıdır
- İşlediği fiilin haksızlık oluşturduğu hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi, cezalandırılmaz.
- Taksirle işlenen fiiller, kanunun açıkça belirttiği hallerde cezalandırılır
- Sınırın kast olmaksızın aşılması halinde... ceza verilir

Hekimler/sağlık elemanı, bilerek ve planlı olduğu kabul edildiğinden doğrudan soruşturulur

Taksirle yaralama suçunun soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır. Ancak, birinci fıkra kapsamına giren yaralama hariç, suçun bilinçli taksirle işlenmesi halinde şikâyet aranmaz

Komplikasyon ve Malpraktis (<http://alirizaturer.com.tr/komplikasyon-ve-malpraktis-ayrimi/>), 3 Kasım 2015

Tıbbi hata, tıbbi malpraktis, komplikasyon, ihmal, meslek ve sanatta acemilik, vb. kavramlar tıp ve hukuk bilimlerinde sık tartışılan konulardır. Hekim, diş hekimi, eczacı, hemşire, ebe, sağlık memuru, diyetisyen, psikolog, çocuk gelişimcisi, fizyoterapist, biyolog, röntgen teknisyeni, ameliyathane teknisyeni, laboratuvar teknisyeni ve diğer sağlık hizmetleri çalışanlarını etkileyen bu kavramlar üzerinde ne yazık ki çok fazla tartışmalar yapılmamaktadır.

Burada bu kavramları yeniden gözden geçirilecektir.

A) KOMPLİKASYON: ...

1. *"Tıbbi tedavi veya cerrahi girişim sonrasında ortaya çıkan herhangi bir hoşça gitmeyen durum"*
  2. *"Hastanın hastalığı sırasında veya hastalığın tedavisi sırasında beklentilerin dışında ortaya çıkan gelişme"*
- ... Komplikasyon tanımı yapılması sırasında yukarıdaki tanımda yer almayan ancak kullanılması ve dikkate alınması gereken başka hususlarda vardır. Bunlar;
- *Komplikasyon olarak kabul edilen "olay" değişmez kural değildir.* Cerrahi teknik ve donanımların gelişmesi ile eskiden kaçınılmaz olan etkiler bugün cerrahi komplikasyon (istenmeyen sonuçlar) olarak kabul edilmektedir.
  - *"Kabul edilemez kavramları komplikasyon olarak değerlendirdiğimiz zaman komplikasyon tanımında alarm zillerinin çalmasına neden oluruz."* Eğer bir işlemde binde bir başarı şansı varsa başarılmasını beklemek mantıksızdır ve böyle bir başarısızlığı cerrahi komplikasyon olarak kabul etmememiz gerekir. Biz bunu kaçınılmaz sonuç olarak değerlendirmeliyiz. Eğer bir işlemde onda dokuz başarı şansı varsa bunu tersi de doğrudur. Bir beklentinin mantıklı olduğuna karar vermek zordur. İki uç arasındaki olasılık azalır.
  - *"Tedbirsizlik, dikkatsizlik ve ihmal sonucu ortaya çıkan istenmeyen durumlar (kötü tıbbi uygulama sonuçları) komplikasyon tanımı içerisinde yer almalı mı?"* Cerrahi veya tıbbi işlem sonrası ortaya çıkan istenmeyen her sonuç komplikasyon olarak tanımlanırsa önemli etik sorunlar ortaya çıkar. Bu nedenle komplikasyon ve malpraktis kavramları dışında sekel ve tedavinin yetersizliği kavramlarını da cerrahi tedavi sonrası istenmeyen sonuçlar içerisinde irdelemek gerekir.

Bir tıbbi girişim sonrasında oluşacak istenmeyen sonuçları 5 ana başlıkta toplamamız uygun olur.

1. *Komplikasyon,*
2. *Sekel,* Yapılan tıbbi girişim sonunda oluşan sekel, tedavinin doğasından kaynaklanır, cerrahi bir işlemde sonra skar dokusunun oluşması, total tiroidektomiden sonra hastanın hipotiroid olması veya amputasyon sonucu kişinin yürüyememesi bir sekeldir.
3. *Tedavinin yetersizliği,* Yapılan tedavi sonrasında hastanın durumunun değişmemesi (erken dönemde oluşan nüks fitik, yetersiz tümör rezeksiyonu vb.) bu grup içerisine girer.
4. *Önlenebilir tıbbi hata,* Genellikle sistem düzeyinde bir problem sonucunda gelişir ve sağlık çalışanını olumsuz bir durum yaratmaya yatkın hale getirir. Bu tip hatalarda sıklıkla aynı duruma farklı doktoru veya sağlık çalışanını yerleştirdiğimizde hata tekrarlanır. Bu durum bir malpraktis olarak kabul edilemez.
5. *İhmal,* malpraktis olarak değerlendirilmelidir.

"Ameliyat öncesi ortaya çıkması beklenen kötü durumdan hastanın bilgi sahibi olması lazım mı?" Tanımda mutlak olması gereken, hastanın ameliyat öncesi ortaya çıkabilecek kötü durumu bilmesi ve buna rağmen rıza göstermesidir.

"Ameliyat ile direkt ilişkisi olmayan durumlar Cerrahi komplikasyon kabul edilmeli mi?" Tiroidektomi ameliyatından 3 gün sonra gelişen pulmoner emboli cerrahi komplikasyon kabul edilmeli mi? Cerrahi işlem ile direkt ilişkisi olmayan durumlar Cerrahi komplikasyon sınıflaması içerisine sokulmamalıdır.

Sonuç olarak yukarıda sözü edilen konular dikkate alındığında Komplikasyon aşağıda belirtildiği şekilde tanımlanmalıdır.

Hastanın hastalığı sırasında veya hastalığın cerrahi tedavisi sırasında:

- Günümüzde kabul edilebilir,
- Cerrahi ve yapılan tedavi ile direkt ilişkili olan,

- Hastayı etkileyen,
- Sekel, yetersiz tedavi ve ihmal eylemleri haricinde yer alan ve
- Tıp literatüründe beklenti oranı düşük olarak, ortaya çıkabilen ve
- Hasta tarafından bilinen istenmeyen durumlara komplikasyon tanımı içerisinde yer verilmelidir.

B) TIBBİ MALPRAKTİS

Malpraktis ne yazık ki hekimler üzerine kalmış bir kelimedir. Gerçekte bu yanlış bir durumumdur, çünkü malpraktis tanımı "Profesyonel bir kişinin, yaptığı iş sırasında genel kabul görmüş standartlara uymaması sonucunda ortaya çıkan ihmal sonucu bir kişinin zarar görmesi" olarak tanımlanır. ...

Tıbbi malpraktisin tanımında, komplikasyonda yaşanan sıkıntı mevcut değildir. Türk Tabipler Birliğinin yaptığı "Bilgisizlik, deneyimsizlik ya da ilgisizlik nedeni ile hastanın zarar görmesi" şeklinde yapılan tanım çok genel bir bakış açısı getirir iken, Dünya Tabipleri Birliği'nin 1992 yılındaki 44. Genel Kurulu'nda tıbbi uygulama hataları "hekimin tedavi sırasında standart uygulamayı yapmaması, beceri eksikliği veya hastaya tedavi vermemesi ile oluşan zarar" olarak tanımlanmıştır

Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanan ve daha sonra gündemden kaldırılan Tıbbi Yanlış Uygulama (Tıbbi Malpraktis) Kanun Taslağı içerisinde Malpraktis, " Hekim, diş hekimi, eczacı, hemşire, ebe, sağlık memuru, diyetisyen, psikolog, çocuk gelişimcisi, fizyoterapist, biyolog, rongen teknisyeni, tıbbi fizikçi, laboratuvar teknisyeni, protezci, diş teknisyeni, sünnetçi ve diğer sağlık hizmetleri çalışanlarının standart uygulamayı yapmaması, beceri eksikliği veya hastaya tedavi vermemesi ile oluşan zararlar " olarak tanımlanmıştır.

Tıbbi malpraktis, komplikasyon ve önlenilebilir tıbbi hataların ayrımının iyi yapılması gerekir.

Önlenilebilir tıbbi hata, genellikle sistem düzeyinde bir problem sonucunda gelişir ve sağlık çalışanını olumsuz bir durum yaratmaya yatkın hale getirir. Bu tip hatalarda sıklıkla aynı duruma farklı bakım veren kişiyi (hemşire, doktor vb.) yerleştirdiğimizde hata tekrarlanır. Malpraktisin önlenilebilir tıbbi hatadan farkı, malpraktiste bireysel kusur daha ön plandadır ve hata sistemde bulunan işleyişteki bir soruna bağlı değildir.

Bir cerrahın yaptığı işlemin malpraktis kabul edilebilmesi için hukuken şu kapsamlar içerisinde olması lazımdır. İhmal, Kusur, Tedbirsizlik ve Dikkatsizlik, Meslekte Acemilik, Emir ve yönetmeliklere uymama. Bu durumların tanımları birbirine yakın olmasına rağmen yapılan bir işlemin malpraktis kapsamında olup olmadığını değerlendirmek için bu tanımlardan birinin içerisine mutlaka yerleştirmek gereklidir.

Yorum

Ceza ve suç kavramında kanunilik ilkesi vardır. Kanunun açık ve net yazmadığı konular ve tanımlamalar için suç iddiasında bulunulamaz, düzenlemeler suç kavramında olamaz ve örf, adet ve yorumla ile suç isnat edilemez. Bu açıdan malpraktis diye kanunlarda yazılı bir tanımlama yoktur ve bu açıdan yapılan yorumlar geçerli kabul göremez.

Standart uygulama yapmak tanımı anlamsız olmakta, bireyler kalıp içinde değil, kanıta dayalı tıp ve insancıl uygulama yaklaşımı içinde de yetki ve yeterlilik boyutu ile yaklaşımı yapabilmelidirler. Standart hekim değil, innovasyon ve etik ilkeler temelinde yaklaşan hekim olması istenilmektedir.

Kast, taksir, ihmal, hata zaten TCK içinde olup, hakim ceza verebilmesi için somut eylemin amaç ve güdüsüne göre değerlendirme ve karar vermelidir, komplikasyon ise sonuca göredir, bu geleceğin bilinmesi söz konusu olamayacağı için, alınan tedbir, yaklaşım ve ihmale göre karar verilir, önlenilebilir sanılırken önlenmeyebilir, nadir boyutu dikkate alınmalıdır, özet olarak hukuksal karar sonuca göre değil, baştan amaç ve güdüye göre verilir. Yukarıda söz edilen ve eski boyut ile "illiyet-ilinti bağı" gerekçe gösterilmesi artık modern süreçte hukukta yeri olmayan bir iddiadır. Hekimin elbet her yaklaşımında sorun/hastalık ile bir ilinti vardır, bu gerekçe gösterilerek suçlanamaz, sonuca göre suçlama Mahkeme kararlarında ceza gerekçesi zamanımızda olmamaktadır.

Kanıta Dayalı Tıp

Çalışmaların yasal açıdan irdelenmesi ortada bir zarar olması veya insanlık dışı yaklaşım yapılması ile alakalı olarak yapılmaktadır. Aşağılama, hakaret ve benzeri mobbing hukuk davası olarak ele alınmakta, ancak tıbbi yaklaşımlar, Yaşam Hakkı temelinde olduğu için suç ve ceza boyutu ile doğrudan Savcılık soruşturmasına tabidir.

İlk planda somut bir zarar ispat edilmelidir. Yorumlar farklı olabilir, hekimin amacı ve güdüsü (saiki) ile takibi önemlidir. Gerekli dikkat ve özen göstermedi ise ve ihmal var ise, taksir davası açılır. Kasıt ise belirtmek nadir boyutta olur ve bu kişi hekim değil zaten insanlık dışı kişidir.

Hekim savunma değil, yaptığı eylemin Kanıtı Dayalı Tıp Kavramında gerekçesini anlatmalıdır. Ben hekim olarak bu kararı verdim bile Kanıt 4-5 düzeyi olduğu için yeterlidir. Komplikasyon ise suç kavramında değil, komplikasyon gelişmemesi için önlem, ihmal ve dikkat edilmemesi kabul edilemez. Hekimin komplikasyon gelişince durup bakması, sessiz kalması suç kapsamındadır.

Hekim her yaklaşımı bilime dayalı kanıt temelinde bilinçli ve bilerek yapar

- Her yaklaşımın amacı ve saiki/güdü ile izlemine sunar
- Temel olan hemşire ve günlük notlardır
- Sadece bilgi verir, bilimsel dayanakları tanımlar
- Tedbir esas olduğundan kanıt olmadan da empati yapar, altın kuralı işletir
- Yaşam Hakkı esastır, çocuklarda ailenin talebi bu durumlarda geçerli değildir
- Zarar olan bir durum olasılığında bile çocuk aileden alınıp, korumaya alınır

Savunma ancak iddia ispat ile yapılır

- Yapılan zarar olduğu ispat edilmelidir
- Komplikasyon suç teşkil etmez
- Komplikasyonu fark etmemek ve gereken tıbbi tedbiri/tedaviyi yapmamak suçtur
- Durumu ve olayları gizlemek suçtur.

Hekimler/sağlık elemanı, suç unsurunu haber vermekle sorumludurlar

- Haber vermemek suçtur ve Anayasa 137. Madde suç teşkil eden eylem yapılmaz

Kanıtı Dayanmak/Kanıtı Dayalı Tıp kavramında;

- 1: Sistemik derleme, randomize klinik çalışmalar
- 2 a: Sistemik derlemeler, Kohort
- 2 b: Kohort çalışmalar, izlemde kalan %80 olan randomize klinik çalışmalar
- 3 a: Sistemik derleme, olgu kontrol çalışmalar
- 3 b: Olgu kontrol çalışmalar
- 4: Olgu serileri, kontrolsüz Kohort veya randomize klinik çalışmalar
- 5: Uzman görüşü, eleştirel değer biçmeye dayalı olmayan çalışmalar

SONUÇ: Hekimler hata yaptınız sözünü kabul etmemeli, ispat etmekle yükümlüsün demeli, lütfen hasta çıkış özeti, epikrizi okuyun demelidir.

Emzirmede sık yapılan hatalar (dikkat edilecekler ve özen gösterilecekler) nelerdir? *

Hatice Tatar Aksoy

NOT: Hukuk tanımında **HATA** Türk Ceza Kanunu'nda Tanımı olduğu için, onun yerine "Dikkat Edilecekler" yaklaşımı M. A. Akşit tarafından eklenmiştir.

*1000 Gün, Anne Sütü Kursu çalışmasıdır, Ankara

** Uzman Dr. Pediatri, Neonatoloji, Sağlık Bil. Üniv. Ankara E.A.H., Ankara

***Prof. Dr. Pediatri, Neonatoloji ve Ped. Genetik Uzmanı, Acıbadem Hast., Eskişehir

Özet

Emzirmede sık yapılan hatalar/Dikkat Edilmesi ve Özen gösterilmesi gerekenler nelerdir?

Amaç: Emzirmede sık yapılan hatalar/Dikkat Edilecekler tartışılması amaçlanmıştır.

Dayanaklar/Kaynaklar (Materyal ve Metot): Literatürdeki bu konudaki çalışma ve derlemeler değerlendirilerek konu tartışılmıştır.

Giriş: Emzirme her ne kadar doğal bir süreç gibi görünse de bu süreçte bazı hatalar/Dikkat Edileceklerin yapılmaması ile anne sütünün ve emzirilmenin kesilmesine neden olmaktadır.

Genel Yaklaşım: Bu hataların/Dikkat Edilecekler ve özen gösterilmesi gerekenler saptanarak ve doğruları öğrenilerek anne sütü ve emzirilmenin kesilmesinin önüne geçilebileceği düşünülmüştür.

Başlıca boyutlar: Kişisel ve toplumsal bazı hataların/Dikkat Edilecekler ve özen gösterilmesi gerekenlerin aslında çözülmesi çok zor olmayan durumlar olduğu gösterilmeye çalışılmıştır.

Yaklaşım: Neonatoloji

Sonuç: Hatalar/Dikkat Edilecekler ve özen göstermeler bilinçli olmak ile düzeltilebilir ve emzirmekten hiç vazgeçmemek en önemli hedef olmalıdır.

Yorum: Annenin tek yapması gereken emzirmek ve yeniden emzirmek ve keyfini çıkarmaktır.

Anahtar Kelimeler: Anne sütü, emzirme, hatalar//Dikkat Edilecekler ve özen göstermek

Outline

Precautions and special care for not conforming Common faults at Breast-Feeding

AIM: To clarify the common faults at breast feeding/**Precautions and special care for not complaining**

Grounding Aspects: After the practices about this topic were evaluated, and the topic was discussed

Introduction: Breastfeeding is the most natural things in the world for a new mom. However, it's not easy for every woman. Nursing is an education, and proper breastfeeding techniques and tricks need to be learned along the way for mom and baby! Breastfeeding mistakes can cause early give up.

Result: The mistakes can be corrected and not to give up breastfeeding must be the most important point.

Conclusion: The mother must breast feed, again breast feed and enjoy the breastfeeding and her baby.

Key Words: Breast milk, breast feeding, mistakes/**Precautions and special care is required**

Emzirmede sık yapılan hatalar:

Yeni bir anne için emzirme en doğal aktivitedir. Ancak her anne için doğal süreçte ilerlemeyebilir. Emzirme hem anne hem bebek için bir öğrenme sürecidir. Emzirme sırasında yapılan bazı hatalar bu süreci olumsuz etkilemektedir. En sık yapılan emzirme hataları şunlardır;

Yorum MAA

Konuşma dilinde HATA olarak kullandığımız kelime veya vurgu, hatanın TCK olması nedeniyle, hata yapanın cezai işlem için ihbar gibi bir boyutu olmasının gerektiği, sağlık personelinin suçu bildirme yükümlülüğü (bir birey özellikle bebeklere suç unsurunu yapmaz, yapamaz, Anayasa Madde 137, suç unsurunu bildirmemesi de kabul edilemez ve TCK Madde 280 ihbar zorunluluğu da bu boyuttadır), dikkate alındığında zarar oluşturmayan Dikkat ve Özen eksikliğine gidebilecek durumlar şeklinde yorumlanmalıdır. Zarar oluşmuş ise bunlar da TAKSİR kapsamındadır. Oluşmaması açısından önemlidir. TCK ilk Maddesi de bize yüklediği görevlerden önemlisi "suçun işlenmesini önlemek" olduğu için, buradaki amaç hata olasılığının oluşmamasını sağlamak olmalıdır. Konu bu şekilde yorumlanmalıdır.

Hata Hukuk tanımlaması olarak: a) *Fiilin icrası sırasında suçun kanuni tanımındaki maddi unsurları bilmeyen bir kimse*; NOT: hekim eylemlerini bilerek, etik amacı ve güdüsü de yarar ve iyilik olacağına göre, maddi unsurlarını bilmiyordum diyemez, b) *Bir suçun daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli hallerinin gerçekleştiği hususunda hataya düşen kişi*; suçun niteliğini bilmeyen kişi, suçu bildiğini belirtmektedir, hekim yaptığı yaklaşımın sonucu ve olasılıkları bilemez, ancak tahmin edebilir, buna göre tedbir alabilir, bu nedenle oluşan durumda suçlu olamaz, ama zararına olacak idi, az veya çok olacağını bilemedim demek suçu kabul etmek, daha az ceza ödemek anlamındadır, c) *Ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenlere ait koşulların gerçekleştiği hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi veya İşlediği fiilin haksızlık oluşturduğu hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi* boyutu, bir acil yaklaşımda steril olmayan ama temiz gazlı bez ile kanamayı durdurmak hata olsa da suç unsuru taşımaz. Dersin kendisinin olduğu ve başka öğretim üyesi yerine derse giren kişi, eğitimi engelleme suçu işlemiş gibi görünse ve sonuçta onun hakkını zedelemiş olsa da hataya düşmesi nedeniyle ceza almaz, ancak diğer hocaya ders anlatma imkânı vermelidir. Hatada zarar oluşmuş ise ceza gündeme gelmektedir ve dikkat ve özen eksikliği hataya girmez, suç unsurudur. Malpraktis Tıpta yapılan hata değil, taksir olarak tercüme edilip, değerlendirilmelidir. Hata yaptım demek, hekimler için Taksir yaptım demektir, hukuktaki hata kavramına girmemektedir.

1) Yardıma ihtiyacınız olduğunda talep etmemek;

Bazı anneler için emzirme çok kolay olabilirken, bazıları için zor ve sinir bozucu olabilir. İhtiyacınız olduğunda emzirme danışmanınıza ya da tecrübeli anne olan arkadaş ya da aile üyelerine sormalısınız. Herkesin farklı tecrübeleri vardır, ipuçları ve püf noktaları bebeğiniz ve sizin için en doğruyu bulmanıza yardım edebilir. İhtiyaç duyduğunuzda yardım istemek sizi emzirmede en kötü anne yapmaz. Zorlanan ilk anne siz değilsiniz. Siz de farklı çocuklarınız için farklı emzirme tecrübelerine sahip olabilirsiniz. İlk çocuğunuzda işe yarayan ikincide yaramayabilir.

Yorum MAA

Anne sütü ve emzirme konusunda mutlaka bilgilendirme yapılmalı, ek yardım ancak talebe göre yapılmalıdır. Bebek Dostu Hastane kavramında bilgi ve beceri temel sağlık elemanlarının görevi kapsamındadır.

Başarılı emzirmede 10 adım ilkeleri aşağıda sıralanmıştır;

- 1) Kuruluşta çalışan tüm sağlık görevlilerine düzenli olarak iletilen, yazılı bir emzirme politikası oluşturmak.
  - 2) Bu politikayı yürütmek için gerekli becerileri tüm sağlık görevlilerine kazandırmak üzere bir eğitim programı hazırlamak.
  - 3) Tüm gebe kadınları emzirmenin yararları ve uygulaması hakkında bilgilendirmek.
  - 4) Annelere doğumdan sonraki ilk yarım saat içinde emzirmeye başlamaları için yardım etmek.
  - 5) Annelere nasıl emzireceklerini göstermek, bebeklerinden ayrı kalsalar da emzirmeyi nasıl sürdürebileceklerini öğretmek.
  - 6) Tıbbi bir gereksinme olmadıkça yenidoğana anne sütü dışında herhangi bir yiyecek ya da içecek vermemek.
  - 7) Anne ve bebeğin 24 saat aynı odada kalmasını sağlamak (Rooming-in).
  - 8) İsteğe bağlı emzirmeyi özendirmek.
  - 9) Anne sütü ile beslenen bebeklere biberon veya yalancı emzik vermemek.
- Anneleri, taburcu olduktan sonra da emzirmeye devam edebilmeleri, karşılaşılabilecekleri sorunları çözebilmeleri, bebeklerinin ve kendilerinin kontrollerini yaptırabilmeleri açısından başvurabilecekleri sağlık kuruluşları ve emzirme destek grupları hakkında bilgilendirilmek

2) Emzirme mükemmel gitmiyor diye stres olmak ve bunu stres kaynağı haline getirmek;

Hatırlayın emzirme öğrenilen bir beceridir ve nasıl yapacağınızı öğrenmeniz gerekir. Kimse doğuştan bu yetenekle doğmaz. İlk baştaki kısa süre için iyi gitmiyor olması kendinize karşı acımasız olmanızı gerektirmez. Sizin anksiyete sıkıntınız bebeğe de yansır, bebeklerin sezgileri çok güçlüdür, bebeğiniz yaşadığınız stresleri hisseder. Zaten

yeni bebek sahibi olmak, -ki bu ilk bebeğinizse, yeterince duygusal ve stres dolu bir durumdur. Ve neyse ki, yolda küçük tümseklerle karşılaşsanız da emzirme bebeğinizle aranızdaki iletişimin ilerlemesini sağlayan bir yoldur. Yapacağınız en iyi şey, stresi uzaklaştırmak ve sakin kalmayı başarmaktır. Doğru giden şeyleri düşünün ve küçük mükemmel bebeğinizin hayatınızı ne kadar eğlenceli bir şekilde değiştirdiğini düşünün. Bu düşünceleri hep aklınızda tutun ve yolunuza öyle devam edin.

3) Emziremeyeceğinizi düşünmek

Emzirme bazen vücudunuzun yeteri kadar süt üretmediğini ve vücudunuzun emzirme için yaratılmadığını düşündürerek havlu atmayı aklınıza sokacak kadar sinir bozucu olabilir. Şu gerçeği unutmayın kadın vücudu emzirecek ve bebeğini besleyecek şekilde düzenlenmiştir. Karşılaştığınız zorluklar, düşündüğünüzden daha sıktır ve çoğu kez kendi çizginizi bularak emzirmekten keyif almaya başlayacaksınız. Henüz bebeğinizle bir rutin oluşturamadıysanız, sütü basınç nedeniyle azaltma ihtiyacı mevcutsa, pompa kullanabilirsiniz. Ağrıyı azaltabilir ve sütün akmasını önleyebilir. Bunu bilmeden önce, siz emzirmeyi sonlandırmayı düşünmeye başlamış olabilirsiniz, sakın yapmayın. Bu annelerin savaşmak zorunda olduğu bir durum, asla vazgeçmeyin çünkü sonradan bebeğiniz biraz büyüdüğünde iyi ki vazgeçmemişim diyeceksiniz.

4) Başkalarının ne düşündüğü konusunda endişelenmek

Topluluk içinde emzirmekten çekinmeyin. Her zaman ‘bir kadın için halk içinde emzirmek uygunsuzdur’ diye düşünen ve kendi düşüncelerini empoze etmeye çalışan insanlar olacaktır. Emzirme tamamen doğal bir durumdur. Şayet emzirirken rahatsız oluyorsanız, emzirme örtüleri kullanarak pekâlâ topluluk içinde emzirebilirsiniz. Bazı kadınlar topluluk içinde emzirmeyi rahatsız edici bulabilir. Diğer insanların memelerinizi görmesini istemiyorsanız, emzirmeyi daha bireysel yapabileceğiniz mutlaka başka yöntemler vardır. Birçok mekânda özellikle restoranlarda özel emzirme alanları veya bayanlar tuvaletinde oturma alanı veya bir sandalye mevcut artık. Bu olanakları bebeğinizi emzirdiğinizde mahremiyetinizi korumak için kullanabilirsiniz. Daha rahat olacağınızı düşündüğünüz bir yere gidebiliyorsanız ya da en azından bir emzirme örtüsü ile uygun pozisyon ile emzirebilirsiniz. Endişelenmeye gerek yok, diğerlerinin ne düşündüğü sizi ilgilendirmez.

5) Emzirmenin ideal bir pozisyonu olduğunu düşünmek

Bebekler aç doğar, diğerleri işe yaramazken işe yarayacak sihirli bir pozisyon yoktur. Emzirirken bebeğinizi kucakladığınız pozisyon bebeğiniz ve sizin için konforlu olmalı. Bebeğiniz emmeyi kavrayıp iyi emmeye başladığında, en iyi süt sağladığı, kendisi için en ideal pozisyonu bulacaktır. Dolayısıyla kendinizin de en rahat olacağı pozisyonu oluşturun. Bazen bebeğinizin yaşına bağlı olarak, ne kadar çok ve iyi kavramasına göre beslemeler çok vakit alabilir. Emzirme kesinlikle ağrı verici olmamalı sadece ilk haftada olabilir ve ancak bebeğiniz emmeyi tam olarak kavramazsa ağrı vermesi devam edebilir. Ağrı oluyorsa bebeği memeden ayırın ve yeniden başlayın. Rahatsız bir pozisyon sırt ve kollarınızı gererek zorlanmanıza neden olur. Rahat bir pozisyon bulmakta zorlanıyorsanız, düzeninizi kurarken emzirme yastığı ve ayak taburesinden yardım alabilirsiniz, hatta daha iyi bir destek ve postür için sırtınıza bir yastık yerleştirebilirsiniz.

6) İş sebebiyle emzirmemek

Birçok kadın işe dönünce emziremeyeceğini düşünür, ki bu bir kural değildir. Aslında, çoğu kadın işe döndükten sonra birkaç gün sütünü sağmaya devam eder. Bazısı sabah ve akşamları göğsünden emzirmeyi tercih ederken, bazıları sadece sağıarak biberonla

beslemeyi tercih ederler. Bu konuda kararınızda kesin doğru veya yanlış yoktur. Her ne ise kararınız, bebeğiniz ve kendiniz için en doğru karardır çünkü asıl mesele sizin koşullarınızdaki en doğruya karar vermektir. İşe dönüşünüz devam ya da vazgeçme kararınızı da etkileyecektir. Eğer işe çabucak döneceksiniz ve hala emzirme isteği duyuyorsanız, sakın vazgeçmeyin ve vazgeçmeye gerek olmadığını bilin. Bazı kadınlar da 1 yıllık annelikten sonra, işe başlamanın süttten kesme için iyi bir fırsat olduğunu düşünür. Bu karar emziren anneye kalmış bir karardır. Eğer süttten kesmeye hazır değilseniz, işteki sorumluluklarınızı engelleyeceğini düşünerek kesmeyin, çünkü engellemeyecek.

7) Eşinizi dahil etmemek

Elbette erkekler emziremez ancak bu deneyiminizin partneri yapamayacağınız anlamına gelmez. Besleme sürecinde yer almak hem sizin hem de eşiniz için önemli olabilir. Baba sağılmış süttü vermede bebeğin işlerini yüklenerek bebekle bağ kurabilir. Bir dahaki beslemeyi eşiniz yapacaksa bu arada biraz dinlenme, duş ya da kitap okumak sizin için bu sürede güzel seçeneklerdir. Bebekler yorucudur ve bu arada anneler sağlıklı kalmalıdır. Ayrıca başkası tarafından beslenme deneyimi de bebeğiniz için yararlı olabilir.

8) Zorbalara izin vermek

Anne ya da değil, herkesin sizin emzirip emzirmeyeceğine, izle ya da mama verip vermeyeceğinizle, emzirmeye son vermeniz gerektiğiyle ilgili ve mükemmel emzirme ile ilgili en iyi teknikler hakkında bir düşüncesi vardır. Başkalarının kanılarına tamamen inanmayın. Bu hiç kimsenin işi değil ve bebeğinizle ne yapıp yapmayacağınız sadece sizin işiniz. Birçok ebeveyn, özellikle yeni olanlar, bozguna uğramış hissedebilir. Bebeğiniz büyüdükçe, kendi ebeveyn olma stilinizi bulacak aile olarak işinize yarayacak işler yapacaksınız. Ne yazık ki, yapacaklarınızı söyleyenler ve hayatınıza müdahale edenler çoğunlukla yakın arkadaş ya da akrabadır. Çoğu insan tavsiyelerini kaba olmak ya da baskı ve strese maruz bırakmaya niyet ederek vermez ama bunları sevdiğiniz birinden duymak incitici olabilir. Ama size ve bebeğinize iyi gelen sizin ve partnerinizin verdiği kararlara sıkıca tutunmayı unutmayın.

Yorum MAA

TCK giren durumlar bulunmaktadır. Bunlar doğrudan suç kapsamındadır. Yapan kişiyi de ihbar ile Savcılığa şikâyet gündeme gelmelidir. Bunlar:

- Emzirme bir haktır ve bunu engelleme boyutu ve emzirmeye engel çıkarılması, yararlandırılmaması durumunda; *Kamu hizmetlerinden yararlanma hakkının engellenmesi: TCK Madde 113- (Değişik: 2/3/2014-6529/13 Md.),* (1) Cebir veya tehdit kullanılarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla; a) Bir kamu faaliyetinin yürütülmesine, b) Kamu kurumlarında veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında verilen ya da kamu makamlarının verdiği izne dayalı olarak sunulan hizmetlerden yararlanılmasına, engel olunması hâlinde, fail hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.
- İnanç olarak emzirme aleyhine yaklaşımlar; *Görev sırasında din hizmetlerini kötüye kullanma, TCK Madde 219,* (3) Kendi sıfatlarından istifade ederek kanuna göre kazanılmış olan haklara muhalif iş ve sözlerde bulunmaya, bir kimseyi icbar ve ikna eden din reis ve memurları hakkında dahi baladaki fıkra yazılı ceza tertip olunur
- Zorlama yapan sağlık personeli de olsa kabul görmemektedir, dikkatli olunmalıdır. Yaşam Hakkı temel unsurdur ve aile rızası olsa bile uygulanmamalıdır, ancak aile TCK 109 ve TCK 111'den suçlayabilir ki Tıbbi gerekçeler rızayı gereksiz kılar ve bu talepte bulunan aileden bebek alınıp, Devlet bakımına sunulur (Çocuk Koruma Kanununun Madde 5); *Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması: TCK Madde 111-* (1) Tehdit, şantaj, cebir veya kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçlarının işlenmesi sonucunda yararına haksız menfaat sağlanan tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.

- Zorlama hiçbir şartta kabul edilemez, ailenin taburculuk zorlaması da kabul göremez. Hukukta *Ceza Kanununun amacı: TCK Madde 1-* (1) Ceza Kanununun amacı; kişi hak ve özgürlüklerini, kamu düzen ve güvenliğini, hukuk devletini, kamu sağlığını ve çevreyi, toplum barışını korumak, suç işlenmesini önlemektir, bu nedenle sağlığın korunması kişi hak ve özgürlüğü kapsamında olup, bunu ikna dahil bireye bırakmak ve bebeğin aleyhine davranışa girmek bile kabul edilemez boyuttur.
- Görevin sağladığı nitelikleri/özellikleri zararına kullanmak, ikna etmek bile yine suç kapsamındadır. *İrtikap: TCK Madde 250-* (1) (Değişik: 2/7/2012-6352/86 Md.) (1) Görevinin sağladığı nüfuzu kötüye kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlanmasına veya bu yolda vaatte bulunulmasına bir kimseyi icbar eden kamu görevlisi, ... cezalandırılır. Kamu görevlisinin haksız tutum ve davranışları karşısında, kişinin haklı bir işinin gereği gibi, hiç veya en azından vaktinde görülmeyeceği endişesiyle, kendisini mecbur hissederek, kamu görevlisine veya yönlendireceği kişiye menfaat temin etmiş olması halinde, icbarın varlığı kabul edilir. (2) Görevinin sağladığı güveni kötüye kullanmak suretiyle gerçekleştirdiği hileli davranışlarla, kendisine veya başkasına yarar sağlanmasına veya bu yolda vaatte bulunulmasına bir kimseyi ikna eden kamu görevlisi, ... cezalandırılır.
- Aile hekim/sağlık personeli zorladı ve o nedenle yaptım derse, aile değil, hekim cezalandırılır. Suç işlemesine sessiz kalma bile bu kapsamda ele alınabilir. Hekim/sağlık personeli bebeklerin avukatı, koruma ve gözeticisi, gerekirse ailesi ve yakın çevreye karşıda sorumlu kişidir. Anayasanın 137 Maddesi gereği, hekim zorbalığı kabul bile edemez ve karşı çıkmalıdır. *Cebir ve şiddet, korkutma ve tehdit: MTKK Madde 28-* (1) Karşı koyamayacağı veya kurtulamayacağı cebir ve şiddet veya muhakkak ve ağır bir korkutma veya tehdit sonucu suç işleyen kimseye ceza verilmez. Bu gibi hallerde cebir ve şiddet, korkutma ve tehdidi kullanan kişi suçun faili sayılır. *Cebir; TCK Madde 108-* (1) Bir şeyi yapması veya yapmaması ya da kendisinin yapmasına müsaade etmesi için bir kişiye karşı cebir kullanılması halinde, ... kadar artırılarak hükümlenir.
- Hekim/sağlık Personeli bu açıdan Bebek Dostu Hastane kavramı ve bu şekilde yaklaşım bir zorunluluk boyutunda olduğu anlaşılmalıdır.

9) Bir programa bağlı kalmak zorunda olduğunu düşünmek

Birçok anne, beslenmeleri zamanlar ve beslenme programına uymak için bebeği beslemeye zorlamaya çalışır. İnanın, bebek ne zaman besleneceğine ve bitireceğine karar verecektir. Dolayısıyla saati takip etmenize ve sıkı beslenme programına bağlı kalmak zorunda değilsiniz. Tabi ki beslenmenin ne kadar süreceği, ya da ne kadar sıklıkla besleneceği konusunda ortalamalar mevcuttur, bebeğiniz ve sizin için işe yaramayacak bir şey için zorlamayın. Bir çocuktan fazlasına sahip anneler bilir ki, emzirme işine gelince hiçbir çocuk aynı değildir. Birinde kolay olmuşken diğerinde olmayabilir. Sizin ve bebeğiniz için iyi giden bir rutin bulmak olmalı hedefiniz, anne-baba kitaplarındaki siyah beyaz fikirler değil. Tabi ki bebeğinizin sağlığının yerinde olduğunuzu anlamak için ne yapmanız gerektiği konusunda bilgilendirilmek önemli ancak onu sağlamak mutlaka kitabın ya da sevdiğiniz birinin söylediği şey olmayabilir.

Yorum MAA

Bebeği zorlamak ve gereksiz ve faydasız şekilde zorlamak, Çocuk Koruma Kanunu boyutunda da izlenmesi ve gerektiğinde bebeğin aileden alınması yaklaşımı getirebileceğini anlamamız gereklidir (Çocuk Koruma Kanununda; *Koruyucu ve destekleyici tedbirler* içinde Madde 5'de *çocuğun öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma konularında alınacak tedbirlerdir*). Eski Yasaya göre kararın önemli boyutu hekim/sağlık elemanı iken, karar hakimlere ve sosyal çalışmacıların raporuna göre olmaktadır. Hekim bilirkişi şekilde önemlidir.

10) Vazgeçmek ve formül mamaya geçmek

Eğer formül mamaya geçmeye karar verdi iseniz sizin sütünüz azalacaktır. Dolayısıyla vazgeçmeyin ve kendinize karşı katı olun. Ne zaman isterseniz Formula mamaya geçme

hakkına sahipsiniz ama emin olana kadar emzirmekten asla vazgeçmeyin. Biri size söylediği için değil, siz doğru zaman olduğunu düşünürseniz vazgeçin. Bırakmanız gereken net bir baraj yaş yoktur dolayısıyla hazır değilseniz neden yapasınız? Geçiş de keskin bir bıçakla keser gibi yapmak zorunda değilsiniz, geçiş sırasında gece emzirmelere devam edebilirsiniz. Tekrar söylüyoruz, bebeğiniz ve sizin için en iyi olan, doğru karardır.

11) Birçok kadın yeterli süt üretemez zaten diye düşünmek

Bu bir uydurmadır. Memelerin boyutu da çoğunlukla süt üretimi ile ilişkisizdir. Gerçek şudur ki, birçok kadın bebeği için yeterli süt üretir, ve bir çok kadında hatta, gereksinimden fazla süt üretimi mevcuttur. Bebek beklendiği kadar hızlı kilo almıyorsa bu söylentiye maalesef inanç artmaktadır. Ama şunu aklınızda tutun bu bir tedarik sorunu değil teknik sorundur. Eğer bebeğin büyümesi ile ilgili bir sıkıntı varsa doktorunuzdan yardım alınız.

12) Bebekler ilk günlerde biberonla beslenmeli diye düşünmek

Emzirme ilk günlerde, anne bebek arasında bağlanmayı sağlamasının yanı sıra aynı zamanda çok önemli bir kolostrum kaynağıdır. Kolostrum, proteinden ve doğal antikorlardan (bağışıklık için mühim) zengin olan kıvamlı süttür ki bu özellikleri formül mamada bulamazsınız. Kolostrum sindirmesi çok kolay ve bebeğin ilk tadına baktığı besindir. Çok küçük hacimde bile yüksek besin içerir. Anne sütü, birkaç gün içinde yavaşça kolostrumun yerini alır.

13) Anne sütü alan bebek hiç D vitamini alamaz diye düşünmek

Bu vitamin güneşe maruziyet ile üretilir, ayrıca diğer bazı kaynaklarda da bulunur ki bunlardan biri anne sütüdür. Güneş ışığına maruziyet sağlanarak düzeyi artırılabilir. Elbette ki desteklenmesi gerekse de anne sütünde D vitamini mevcuttur.

Yorum MAA

Hekim, bazı literatür bilgisine göre yaklaşım yapmaktadır. Unutmamak gerekir ki, demir azlığının hastalık olarak saptanması, gerekli dikkat ve özeni göstermeme, taksir suçu anlamında ele alınabilir. Rikets/raşitizm de aynı kapsamda olabilir. Bu nedenle temel sağlık yaklaşımı; a) gerekli günlük ihtiyacı karşılamak, b) gerekirse destek vermek, c) tedavi edici dozda vermektir. Koruyucu hekimlik yanında D vitamini Kalsiyum alınması açısından önemli ise, eksiklik D vitamini yerine mineral almakta olabilir. Süt, belirli bir miktarda içmek, Fosfor gibi diğer minerallerle almak ile ancak metabolizma sağlanabilir. Fazla vitamin vermek te kabul edilir olmamaktadır. Ayrıca annenin vitamin ve mineral eksikliği de olmamalıdır. Günde 1,5 gram Ca ve diğer mineralleri emzirten annelere sağlanmalıdır. Kısaca bebeğe D vitamini vermek ile boyut veya hukuksal düzenleme yeterli olmamaktadır.

14) Hasta isem emziremem diye düşünmek

Anne sütünün verilmemesi gereken çok az hastalık mevcuttur. Sizi hasta eden virüslere maruz kalır ise bebeğiniz, anne sütü yoluyla sizden aldığı bu virüse karşı oluşmuş antikorları almaktadır ki bunlar bebeğinizi koruyacak antikorlardır. Hatta HIV (+) olmak bile emziremezsiniz demek değildir. Uygun ilaçlar size hekiminiz tarafından size önerilecektir.

Yorum MAA

HIV durumunda bulaşma olasılığı düşük olsa bile, zarar oluşturmama/pirimum non nocera kavramı ile emzirmek kesilmelidir. Netice çıkana kadar da anne sütü alınıp, depo olarak derin dondurucuda saklanır.

15) Emzirme ile mutlaka ağrı ve meme enfeksiyonu olacağını düşünmek

Birçok anne bebeği düzenli emzirmenin onlarda ağrı ve meme ucu hasarına onun da enfeksiyona neden olacağını düşünür. Mastit gelişebilme ihtimali vardır ancak emzirmenin devamı tıkanmış kanalları açarak iyileşmeyi hızlandırır. Özellikle beslemeye başladıktan sonraki birkaç hafta içinde olan mastitin sizi emzirmeye devam etmekten vazgeçirmesine izin vermemek en önemli noktadır. Antibiyotik önerilse dahi uygun antibiyotiği alırken emzirmek güvenlidir. Aynı zamanda mastit olan bir annenin emzirme şekli, yöntemi, durumunu da değerlendirmek de gerekli olabilmektedir.

16) Aldığım her ilaç anne sütüne geçerek bebeğime zarar verir diye düşünmek

Elbette gereksiz ilaç alımı sadece emziren anne için değil herkes için zararlıdır. Ancak sağlığınız için almanız gereken ilaçlar düzenlenebilir. Anne sütüne geçmeyen birçok ilaç mevcutken bunun yanı sıra anne sütüne çok az geçen veya geçse de bebeğiniz için güvenli olan birçok ilaç mevcuttur. Aslında emzirirken kesinlikle alınmaması gereken sınırlı ilaç mevcuttur. Ayrıca alacağınız ilaç güvenli bir ilaç olmasa dahi ilaç alım saatleri ve emzirme saatleri düzenlenerek ya da doz sonrası sütün sağılarak atılması gibi düzenlemelerle emzirme devamı sağlanabilir. Lütfen bunları unutmayın ve 'ilaç alıyorum emziremem' demek yerine doktorunuzla iletişime geçin. Bu sayede gerçekten gereksiz süt kesmelerin önüne geçilebilmektedir.

17) Sezaryen ile doğurdum bebeğimi hemen emziremem diye düşünmek

Sezaryen ile doğum yapan bir kadın da ilk yarım saat içinde hatta hemen bebeğini emzirebilir emzirmelidir. Bu inanış doğru değildir ve doğum odasında küçük düzenlemeler ve doğum sırasında küçük manipülasyonlarla bu sağlanabilir.

Yorum MAA

Anayasa Mahkemesinin 2014 tarihinde karara göre, sezaryen bir tıbbi girişimdir ve ancak tıbbi zorunluluk ortamında yapılabilir. Annenin talebi, bebeğe zararı olacağı için geçersizdir demektedir. Yapılan işlem tıbbi gerekçe yok ise ceza kapsamındadır. Henüz uygulanmamış bir durumdur, ancak zarar oluşmuş ise geriye dönük (8 yıl kadar eskiye) suçlama olasılığı vardır ve davalar Ağır Ceza Mahkemelerinde görülmesi, Hukuk Mahkemeleri ile sigorta kapsamı dışında olacağı algılanmalıdır.

18) Emzirme sırasında memeye doğru yerleştirmemek

Emzirme sırasında bebeğin omuz ve vücudu memeye dönük olmalı, burnu meme başı hizasında olmalı, meme bebeğin burnunu kapatmamalı, bebek memenin kahverengi kısmı ile beraber meme ucunu almalıdır sadece meme ucunu değil. Elbette ki bu arada anne rahat olmalı ve kendi ve bebeği için en uygun pozisyonu bulmalıdır.

19) Şapırtı sesi duyuyorsam bebek emiyordur diye düşünmek

Emzirme sırasında şapırdatma değil yutkunma sesi duyulmalıdır.

20) Emzirirken mutlaka ağrı olur diye düşünmek

Bebek emerken canınız yanmamalı ilk günlerde henüz siz anneliği bebeğiniz bekleliği öğrenme aşamasında iken hafif canınız yansa da emzirme acı verici değildir acı

vermemelidir. Emzirme yöntemi düzenlenerek uygun meme ucu bakımı sağlanarak annenin ağrı duymaması sağlanabilir.

21) Emzirmeden önce mutlaka göğüslerim dolmalı diye düşünmek

Göğsünüz dolsun diye beklemek sizi rahatsız etmesinin yanı sıra, bebeğinizin emmesinde zorluğa, hatta artmış süt üretimi yanlış uyarısıyla beyninizin sütü azaltma uyarısı vermesine neden olur. O yüzden bebeğin emme saatini süresini bebek belirlemelidir.

22) Mutlaka emzik ya da biberon vermeliyim diye düşünmek

Bu düşünce çok yanlış bir düşüncedir. Emzik ve biberon kullanımı bebekte meme başı karışıklığına neden olarak bebeğinizin sizi reddetmesine neden olur. Elbette ki doktorunuzun uygun gördüğü durumlarda bebeğinize besleme desteği yapılabilir ancak bu destek biberonsuz da yapılabilmektedir. Bununla ilgili birçok yöntem mevcuttur. Bu konuda doktorunuza danışmanız yeterlidir.

23) Sütüm tam gelene kadar emzirmeme gerek yok diye düşünmek

Sütün daha da çok gelmesini sağlayan şey asıl bebeğin memeyi emmesi yani meme başı uyarısı ve sizin bebeğinizi emzirirken hissettiklerinizdir. Emzirmezsene sütünüz de gelmez. Ürettiğiniz azıcık süt bile emzirdikçe artacak en kıymetli ağız sütünü bebeğinize vermiş olacak ve bu kıymetli süt zaten ilk günlerde bebeğinizin çok minik olan midesini doldurmaya ve yeterli besini sağlamaya yetecektir. Emzirin ve yeniden emzirin.

24) Prematüre doğan bebekler mutlaka Formula ile beslenir diye düşünmek

Bazı bebeklerin elbette ki özel bakıma ihtiyacı olabilir ama bu mutlaka Formula ile beslenecek anlamına gelmez, bebeğiniz sizi göğsünüzden emebilecek duruma gelene kadar da ondan sonra da en kıymetli besin anne sütüdür. Evet sizin sütünüz yoksa prematüre bebekler Formula ile beslenir ancak sizin sütünüz varsa kesinlikle ilk tercih anne sütüdür. Uygun zamanlarda güçlendirilerek verilen anne sütü de ilk sağdığınız bir damla süt de anne sütünün tamamı da en güvenilir, bebeğiniz için en iyi olan, onu birçok hastalıktan koruyan en mükemmel besindir. Prematüre bebek anne göğsünden emene kadar anne sütü devamlılığı sağlanabilir. Bunu unutmayın ve bebeğinizin bakımı üstlenen doktor ve hemşirenizle mutlaka bu konuda görüşün.

25) Emziriyorum çok yemeliyim diye düşünmek

Elbette ki emzirirken sağlıklı ve dengeli beslenmeli kendi sağlığını korumanın yanı sıra bebeğinizin de sağlığını korumalısınız. Ancak kadın vücudu anne sütü üretmeye programlanmıştır. Yediklerinizden az miktarda etkilense de anne sütü siz daha çok yedikçe daha çok ya da kaliteli olmaz. Ancak kaliteli ve dengeli beslenme ve yeterli sıvı tüketimi ile mükemmel bir anne sütü içeriği elde edilebilir.

26) Sütüm azaldı ve kesildi ise tekrar süt üretme şansım yok diye düşünmek

Bu doğru bir düşünce değildir. Azalmış süt ya da kesilmiş süt olması durumunda bile relaksasyon mümkündür. Evlat edinilen bebeğin bile emzirilebildiği düşünülürse bunu tahmin etmek zor değildir. Sütünüz yeniden gelebilir, eski haline dönebilir bunu unutmayın ve bu durumda doktorunuzla iletişime geçin.

27) Emzirmek için bebeğimin gerçekten acıkmasını beklersem bebeğim daha iyi büyür diye düşünmek

Nasıl ki süt üretiminin devamı için göğüslerin aşırı dolmasına izin vermek doğru değilse bebeğinizin çok acıkmasını beklemek de doğru değildir. Bebeğiniz kendi düzenini kuracaktır ancak ilk günlerde ona sıklıkla anne memesi teklif edilmelidir aksi takdirde istenen büyüme sağlanamayabilir.

28) Bebeğim memeden ayrılmıyor diğer bebeklere göre daha çok emiyor doymuyor mu diye düşünmek

Bebeğiniz gününe uygun idrar ve kaka yapıyorsa kilosu beklenen sınırlarda ise bu düşünceniz yanlıştır. Unutmayın nasıl sizin kendinize ait bir tarzınız varsa her bebeğin de kendine ait bir stili vardır. Emzirmelerin hepsi doyurma amaçlı olmayabilir, belki de sohbet emzirmesidir ve bebeğiniz sizi yanında istiyordur. Tek yapmanız gereken emzirmek ve yeniden emzirmek, emzirirken bebeğinize bakmak hatta sohbet etmek. Keyfini çıkarın.

Yorum MAA

Bilgilendirme hekimlik mesleğinde temel alınması gereken hukuksal boyut olmaktadır. Emzirme konusunda da gereken bilgi verilmelidir. Bunun yazılı olması Yargıtay tarafından benimsenmektedir. Yazılı *kabul ediyorum, onaylıyorum, bilgi verildi* şeklinde olması değil, açık olarak konular iletilmelidir veya belirli bir kaynak sunulmalıdır.

Dikkat edilmesi gereken boyut:

- a) Suçlama Türk Ceza Kanunu temelinde olmaktadır** ve bunlar yazılı kurallardır. Örf, adet ve gelenek geçerli olamaz, hatta ağırlaştırıcı neden olabilir. *Suçta ve cezada kanunilik ilkesi: TCK Madde 2-* (1) Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. Kanunda yazılı cezalardan ve güvenlik tedbirlerinden başka bir ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunamaz. (2) İdarenin düzenleyici işlemleriyle suç ve ceza konulamaz. (3) Kanunların suç ve ceza içeren hükümlerinin uygulanmasında kıyas yapılamaz. Suç ve ceza içeren hükümler, kıyasa yol açacak biçimde geniş yorumlanamaz
- b) Hasta Haklarına göre Bilgilendirme ve Rıza/Onay değil, talep ve serbest irade ile isteme, kabul etme gereklidir.** *Hasta Haklarına göre Hasta Bilgilendirme Maddeleri: 1) Sağlık durumu, 2) sorunun sebepleri, 3) uygulanacak yaklaşımlar/tedavi, tıbbi girişimler, 4) faydalanma ve etkin olma boyutu, 5) sakıncalar, riskler ve olası sonuçlar, etkileşimler, yan etki, tesir etme durumu, 6) alternatif yaklaşımlar, 7) sorunun olası süreci ve güdü/seyri, 8) yeniden başvuracağı, kontrole geleceği yer, 9) kabul etmemesi durumunda hukuksal boyut/bebek sağlığı ve Çocuk Koruma Kanununun 5. Maddesi* anlatılmalıdır. Yukarıdaki belirtilenler, Hasta Haklarında bilgilendirme kapsamına girenler olduğu görülecektir.

Konu ile ilgili Kaynaklar/Literatür Verileri

1) Breastfeeding Problem-Solving Guide

<http://www.cpmc.org/services/pregnancy/information/breastfeeding-FAQ.html>

Burada

Breastfeeding Problem-Solving Guide

The following recommendations are general guidelines. If, after trying some of these suggestions, you find that you are still having problems, call a lactation consultant or your healthcare provider.

- If your baby is gaining weight, then your milk supply is fine.
- If your baby is having at least six to eight wet diapers and frequent stools per 24 hour day, he/she is getting enough milk.

- Burp your baby whenever suckling slows down. This will encourage him/her to wake up and complete the feeding on the other breast.

My baby wants to nurse all the time. It seems as if my milk does not hold him for four hours. Is this normal?

Human milk (as compared to formula) is digested quickly. Normal time between feedings is 1-1/2 to 3 hours. Your baby may also need burping; if burped, he can drink more milk.

After 10 to 15 minutes of nursing, he cries as though he is still hungry. Is he getting enough?

Although babies get most of the milk in the first 10 to 15 minutes, some take 15 to 45 minutes to finish nursing on both breasts depending on the strength of their suck.

- Let your baby nurse longer on both breasts (until asleep or quits) as he gets the "hind-milk" at the end of the feeding which helps induce sleep and provides the most calories.
- Try to listen for swallows during the feeding as an indicator that your baby is still actively nursing.

When I give him a bottle after a feeding, he takes one to two ounces and finally goes to sleep. Isn't he getting enough milk from me?

Are you offering both breasts at each feeding? Are you nursing for fewer than 10 minutes per breast? Using both breasts stimulates a second and third let-down and creates more volume for your baby to drink. Your baby's primary motivation is to suck and is not always out of hunger. He will usually suck if a nipple is put in his mouth.

- Use both breasts at each feeding. Consider switching the baby back to the first breast when the baby is done nursing on the second breast.
- Give longer feedings at the breast until he falls asleep.
- Feed more frequently.
- Drink adequate fluids, eat a healthy diet and get enough rest.
- Avoid bottle supplementation. This will decrease your milk supply as your baby will not nurse as often.
- A baby will usually take from a bottle after nursing, as you eat dessert, even though you may be full. Therefore, just because your baby takes the bottle doesn't mean he is still hungry.
- Contact a [lactation consultant](#) or your physician if these steps do not increase your milk supply within 48-72 hours.

When I try to squeeze milk from my breasts and when I first start pumping, I get very little milk - does this mean I don't have enough milk?

Hand expression and pumping are learned techniques and not as efficient as your baby's suck. What you obtain when you first start pumping or hand expression does not necessarily reflect your milk supply.

- Hand expression and pumping take practice.
- Take a shower or apply warm, wet cloths to your breasts for 10 minutes before hand expressing.
- Massage your breast down and out toward your nipple while expressing and pumping your milk.
- Use a high-quality breast pump.

I've been giving a bottle and breastfeeding and now my baby fusses at the breast and doesn't want it. What's wrong?

Bottle nipples allow milk to flow faster with less effort by your baby, and your baby may prefer the easier way. In addition, by giving bottles, you may have diminished your milk supply.

- Discontinue the bottle and increase the number of times you breastfeed to re-establish your milk supply.
- Eliminate the use of all artificial nipples such as pacifiers.

Your baby should suckle better with time. Be patient.

My nipples are sore all the way through the feeding. What can I do?

Nipple-chewing caused by improper positioning of the baby can cause nipple pain for the duration of the feeding.

- Reposition your baby.
- Make sure your baby is facing your breast, with his/her tummy facing your tummy with the initial latch-on. Bring your baby close to you very quickly before their mouth closes.
- Be certain you are holding your breast behind the areola.
- Wait for your baby to open his/her mouth wide, then quickly pull him in close.
- If the pain continues, remove your baby from your breast and reposition.
- Consult a [lactation consultant](#) or your physician for support and advice.

Why are my nipples sore only when the baby first latches-on?

Is your baby grabbing the nipple and using it to work himself into proper position on the breast?

- Be certain the baby has his/her mouth wide open with the initial latch-on.
- Position your baby so that your nipple is pointing down during latch-on.
- This situation will spontaneously resolve itself as your baby learns he receives more milk in the proper position.

I'm feeding less often to give my nipples a rest. Is this going to create a problem?

Your baby may become so hungry that he grabs the breast and sucks more vigorously causing more nipple soreness. Your breasts may become engorged, making it more difficult for your baby to latch-on properly.

- Return to your normal schedule of feeding about every 1 to 3 hours per 24 hours (8-12 times per 24 hours).
- Sore nipples are usually caused by improper latch-on.
- Be sure you break the suction when removing your baby from your breast.
- Make an appointment with a [lactation specialist](#) or your physician to determine why your nipples are sore.

Should I wash my breasts before each nursing?

- No, a daily shower is adequate, but avoid using soap on your breasts.
- Always wash your hands before feeding or expressing your milk, whether by hand or with a breast pump.

No one in my family has ever had enough milk; is it hereditary?

Very few women truly do not have enough milk. Family members may have had dietary deficiencies, misinformation and/or lack of support. You can be the first to succeed!

- Get plenty of rest and nurse your baby on demand.
- Refer to the "How long should each feeding take?" section regarding increasing your milk supply.

Why doesn't my 3-week old baby sleep through the night?

This is an unrealistic expectation for a newborn. Most babies do not sleep a six-hour stretch until they are **at least** six to eight weeks old.

- This is normal.
- Try to nap when the baby naps during the day.

He was doing fine, but all of a sudden he started nursing all the time. Is something wrong?

Growth spurts occur typically at seven to 10 days, three weeks, six weeks and 12 weeks, increasing your baby's appetite. His frequent suckling increases your milk supply to meet his new needs.

- The increase in nursing will typically last three to five days.
- He/she will return to a reasonable schedule.
- Try to rest and drink liquids.

I am going back to work. Does that mean I need to wean?

No! Working mothers have many options. New battery-operated and electric breast pumps allow for fast and efficient breast milk expression. Many mothers continue to breastfeed after returning to work. Refer to the section on [expressing milk, milk storage and transport guidelines](#).

For more information consider attending class before you return to work. Another helpful source for suggestions about breastfeeding and returning to work is the book, Nursing Mother, Working Mother by Gale Pryor.

Comment/Yorum

Eng

Consultation from Breast Coach or Mentor is the best for confirming the solution of the breast-feeding.

TR

Emzirmede Problem Çözücü Yaklaşım:

- Bebek devamlı emmek istiyor, 3-4 saat duramıyor, normal mi? a) bebek kilo alıyorsa, b) günde 6-8 defa altı değiştirilmesi gerekiyorsa, c) arada gaz çıkarıp rahatlatıp, ikinci meme verilebilir. Meme boşaltılması ile son sütte yağ oranı fazla ve kalorisi yüksektir. Yutma sesini dinleyin.
- 10-15 süre emmesine karşın doymamış gibi ağlıyor. a) bebek
- Emmeden sonra 30-60 mL mama alıyor, yeterli süt yapamıyor muyum? a) Her iki memeyi de bir seferde verin, b) memeyi bebek emzik olarak kullanabilir, c) daha uzun süre besleyin, d) daha sık besleyin, e) yeterli sıvı alın, f) mama verme ile süt yapımı azalır, g) emzirme danışmanına/koça danışın.
- Mememi sıkınca çok az süt geliyor. a) el ve pompa ile sağmada beceri kazan, bebeğin çekmesi kadar güçlü olmaz, b) sağmadan 10 dakika öncesinde sıcak havlu ile sar, c) memeyi yukarıdan uca doğru sıvazla, d) daha kaliteli pompa kullan
- Mama ve emzirmeden sonra tekrar meme istemiyor. a) biberonu bırakın, sık emzirmeye çalışın, b) suni emzik ve benzerlerini terk edin, c) amanla daha iyi emeceğini bekleyin
- Emzirme sonucunda meme uçları ağrılı oldu a) bebeğinizin pozisyonunu, emme şeklini değiştirin, b) yüz yüze ve devamlı bakarak, memenin zorlanmaması gerekir, c) meme areolanın üstünden ağza alınmalıdır, d) bebeğin ağzının açılması beklenilmelidir ve sonra kapatması oluşur, e) memede ağrı devam ediyorsa bebeği o memeden beslemeye ara verin, f) danışmanlık alın.
- Meme uçlarım neden ağrılı oldu a) bebeğin ağzının açık olması gerekir, b) meme ucu aşağıya doğru olmalıdır, c) memeyi tutmayı bebek öğrendikçe rahatlama oluşur

- Emzirmeden önce mememi yıkamam gerekli mi? a) beden yıkanmalı, meme değil, b) eller yıkanmalıdır, c) meme ucundan salgı yıkanmamalıdır.
- Ailede kimsenin sütü yeterli gelmemiş, genetik midir? a) beslenmeden dolayı istirahat et, b) sütün atmasını bekle ve danışmanlık al
- 3 haftalık bebeğim neden gece uyumuyor a) bebekler için doğaldır, b) bebeğin gündüz uyuması doğaldır.
- Birden bebek meme istiyor, düzene bakılmadan a) bebek 3-5 gün sonra düzene girebilir, b) belirli programa girmesi zaman alabilir, c) bol su iç ve istirahat etmelisin.
- Yeniden işe dönmem gerekir, emzirmeyi kesmeli miyim? a) memeden süt sağarak biriktirmek gerekir.
- Başka anne sütü veren kaynaklar veya seçenekler var mıdır? a) bebek danışmanına baş vurulmalıdır.
- Meme uçlarını rahat ettirmek için emzirmeye ara vermekteyim a) bebek danışmanına başvurun, b) normal doğal programa uyulmalıdır, c) meme ucu sorunları memeyi çekme ile sıklıkla oluşur, d) kesmeden önce emzirme bitmiş olmalıdır.

Sunum/Slide: Emzirmede Özen

Emzir-me/Anne Sütü Kursu

19 Mart 2017, 1000 Gün

Ankara

Emzirmede sık (~~yapılan hatalar~~) dikkat edilecekler ve özen gösterilecekler nelerdir?

Hata Tanımı: Yasal Açıdan

Hekim her yaklaşımı bilinçli ve bilerektir

- Filin icrası sırasında suçun kanuni tanımındaki maddi unsurları bilmeyen bir kimse,
- Kasten hareket etmiş olmaz. Bu hata dolayısıyla taksirli sorumluluk hali saklıdır

Komplikasyon

- İstenmeyen ama oluşabilir ve
- Bunun oluşması durumunda gereken tıbbi yaklaşım yapılmalıdır
- Gereken tedbir almalı, ihmal olmamalı ve özen gösterilmelidir, kaçınılmaz olmalıdır
- İşlediği fiilin haksızlık oluşturduğu hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi, cezalandırılmaz.
- Taksirle işlenen fiiller, kanunun açıkça belirttiği hallerde cezalandırılır
- Sınırın kast olmaksızın aşılması halinde... ceza verilir

Hekimler/sağlık elemanı, bilerek ve planlı olduğu kabul edildiğinden doğrudan soruşturulur

- Taksirle yaralama suçunun soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır. Ancak, birinci fıkra kapsamına giren yaralama hariç, suçun bilinçli taksirle işlenmesi halinde şikâyet aranmaz

Hekim her yaklaşımı bilime dayalı kanıt temelinde bilinçli ve bilerek yapar

- Her yaklaşımın amacı ve saiki/güdü ile izlemine sunar
- Temel olan hemşire ve günlük notlardır
- Sadece bilgi verir, bilimsel dayanakları tanımlar
- Tedbir esas olduğundan kanıt olmadan da empati yapar, altın kuralı işletir
- Yaşam Hakkı esastır, çocuklarda ailenin talebi bu durumlarda geçerli değildir
- Zarar olan bir durum olasılığında bile çocuk aileden alınıp, korumaya alınır

Savunma ancak iddia ispat ile yapılır

- Yapılan zarar olduğu ispat edilmelidir
- Komplikasyon suç teşkil etmez
- Komplikasyonu fark etmemek ve gereken tıbbi tedbiri/tedaviyi yapmamak suçtur
- Durumu ve olayları gizlemek suçtur.

Hekimler/sağlık elemanı, suç unsurunu haber vermekle sorumludurlar

- Haber vermemek suçtur ve
- Anayasa 137. Madde suç teşkil eden eylem yapılmaz